

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра фінансового права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Фінансове право»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2020

Харків 2022

Силабус навчальної дисципліни «Фінансове право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 16 с.

Розробники:

М.П. Кучерявенко, доктор юридичних наук, професор, академік
НАПрН України,

О.О. Дмитрик, докторка юридичних наук, професорка, професорка
кафедри фінансового права.

Затверджено на засіданні кафедри фінансового права
(протокол № 9 від 30 червня 2020 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на
засіданні кафедри фінансового права
(протокол № 10 від 1 червня 2021 року)
(протокол № 1 від 2 вересня 2022 року)

Завідувач кафедри – М.П. Кучерявенко, доктор юридичних наук,
професор

Завідувач кафедри – О.О. Дмитрик, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Фінансове право
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Дмитрик Ольга Олександрівна, професорка кафедри фінансового права, д.ю.н., професорка
Контактний телефон	057 7049302
E-mail	o.o.dmytryk@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність фінансового права, розуміння його базових категорій. Аналізуються зміст грошового обігу, платіжних систем, цифрових активів як об'єктів фінансово-правового регулювання; поняття і правила обігу валюти і валютних цінностей; бюджетне і податкове право; контроль за дотриманням фінансового законодавства та відповідальності за його порушення. Окреслюється коло суб'єктів фінансового права, встановлюються їх права й обов'язки.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань про правове регулювання фінансових відносин в Україні, їх взаємозв'язок зі змінами, що відбуваються у фінансовій системі держави в умовах сьогодення; про поняття фінансів, публічної фінансової діяльності, фінансової системи, фінансового контролю та формування системи наукових поглядів на механізм правового регулювання фінансових відносин в Україні; активізація аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти, розвиток умінь і навичок застосування фінансового законодавства у діяльності правника.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про фінансове право як галузь права, його змістовне наповнення;

- засвоєння фінансово-правової термінології, основних положень фінансового права;

- розвиток умінь і навичок щодо аналізу нормативно-правових актів, що регулюють рух публічних коштів, а також застосування фінансового законодавства.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: Теорія права», «Історія держави і права України», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Конституційне право України», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Економічна теорія» «Цивільне право (Частина 1)», «Кримінальне право (Загальна частина)».

Кореквізити: «Адміністративне право», «Цивільне право (Частина 2)», «Кримінальне право (Особлива частина)», «Трудове право», «Кримінальний процес», «Цивільний процес».

Постреквізити: «Господарське право», «Адміністративне судочинство», «Кримінальний процес», «Цивільний процес.».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Аналізувати природу та зміст фінансового права.

РН НД 2. Дискутувати зі складних правових проблем фінансово-правового регулювання

РН НД 3. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію щодо змісту фінансової системи та особливостей фінансово-правового регулювання її елементів.

РН НД 4. Здійснювати правовий аналіз норм фінансового законодавства.

РН НД 5. Інтегрувати знання про сутність публічної фінансової діяльності.

РН НД 6. Демонструвати розуміння змісту правового статусу суб'єктів фінансового права, особливостей їх участі у фінансових правовідносинах.

РН НД 7. Аналізувати змістовне наповнення етапів публічної фінансової діяльності, грошового обігу та обігу валютних цінностей і цифрових активів, платіжних систем, бюджетної діяльності, адміністрування податків і зборів.

РН НД 8. Демонструвати навички підготовки проєктів правових актів, наводити їх обґрунтування, зазначати способи й порядок їх оскарження.

РН НД 9. Визначати етапи бюджетного процесу, готувати процедурні рішення.

РН НД 10. Характеризувати структуру міжбюджетних відносин, види міжбюджетних трансфертів.

РН НД 11. Демонструвати знання фінансово-контрольних процедур, аудиту у бюджетному процесі.

РН НД 12. Розкривати особливості законодавчого регулювання відповідальності за порушення фінансового законодавства.

Види навчальних занять та самостійна робота для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Фінансове право як галузь права	Фінансове право як галузь права	4
2	Грошовий обіг як об'єкт фінансово- правового регулювання. Платіжні системи	Грошовий обіг як об'єкт фінансово- правового регулювання. Платіжні системи	4
3	Правове регулювання обігу валютних цінностей	Правове регулювання обігу валютних цінностей	4
4	Фінансово- правове регулювання обігу віртуальних активів	Фінансово- правове регулювання обігу віртуальних активів	4
5	Контроль у сфері грошового обігу. Нагляд щодо обігу валютних цінностей. Фінансово- правова відповідальність за порушення законодавства у	Контроль у сфері грошового обігу. Нагляд щодо обігу валютних цінностей. Фінансово- правова відповідальність за порушення законодавства у сфері грошового обігу та обігу	4

	сфері грошового обігу та обігу валютних цінностей	валютних цінностей	
6	Поняття бюджету і його структура. Бюджетна система	Поняття бюджету і його структура. Бюджетна система	4
7	Міжбюджетні відносини	Міжбюджетні відносини	4
8	Бюджетний процес.	Бюджетний процес	4
9	Державний (місцевий) кредит (запозичення) та борг	Державний (місцевий) кредит (запозичення) та борг	4
10	Контроль та аудит у бюджетному процесі. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства	Контроль та аудит у бюджетному процесі. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства	4
11	Поняття податку. Податкова система України	Поняття податку. Податкова система України	6
12	Податковий обов'язок та його елементи	Податковий обов'язок та його елементи	4
13	Загальнодержавні та місцеві податки і збори	Загальнодержавні та місцеві податки і збори	6
14	Податковий контроль. Відповідальність за порушення податкового законодавства	Податковий контроль. Відповідальність за порушення податкового законодавства	4

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Фінансове право як галузь права		110
2	Поняття бюджету, бюджетної система та міжбюджетних відносин	Поняття бюджету, бюджетної система та міжбюджетних відносин	
3	Поняття податку, податкової системи України та податкового обов'язку.	Поняття податку, податкової системи України та податкового обов'язку.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;

- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Фінансове право» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 23.01.2015 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2015-%D0%BF>
3. Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-%D0%BF>
4. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 р. № 200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
6. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
7. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
8. Податковий кодекс України . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

9. Положення про валютний нагляд: затв. постановою правління Нац. банку України від 03.01.2019 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013500-19>

10. Положення про Державну аудиторську службу України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 3.02.2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>

11. Положення про Державну казначейську службу України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>

12. Положення про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. № 227р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

13. Порядок визначення необхідності, розміру та виду майнового забезпечення під час надання кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2011 р. № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2011-%D0%BF>

14. Порядок встановлення розміру плати за надання кредитів (позик), залучених державою, або державних гарантій: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256-2011-%D0%BF>

15. Порядок здійснення місцевих запозичень: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 р. № 110. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2011-%D0%BF>

16. Порядок надання місцевих гарантій: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 р. № 541. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2012-%D0%BF>

17. Порядок передачі бюджетних призначень, перерозподілу видатків бюджету і надання кредитів з бюджету: затв. постановою Кабінету

Міністрів України від 12.01.2011 р. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/18-2011-%D0%BF>

18. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 р. № 1132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010-%D0%BF>

19. Порядок подання фінансової звітності: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>

20. Порядок проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.2004 р. № 1017 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 р. № 743 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF>

21. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України: наказ Міністерства фінансів України 02.03.2012 р. № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0419-12>

22. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2011 р. №. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2011-%D0%BF>

23. Порядок складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>

24. Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: затв. постановою Кабінету

Міністрів України від 28.02.2002 р. № 228. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>

25. Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виконання інвестиційних програм (проектів): затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 р. № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/520-2011-%D0%BF>

26. Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України: затв. постановою правління Нац. банку України від 03.12.2018 р. № 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0134500-18#n6>

27. Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів та звітів про їх виконання: наказ Міністерства фінансів України від 26.08.2014 р. № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1104-14>

28. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

30. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства Фінансів України від 14.01.2011 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>

31. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

32. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>

33. Про випуск казначейських зобов'язань: постанова Кабінету Міністрів України від 05.09.2012 р. № 836. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/836-2012-%D0%BF#Text>

34. Про випуск облігацій внутрішніх державних позик: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2001 р. № 80. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80-2001-%D0%BF#Text>

35. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 р. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-viii>
36. Про грошову реформу в Україні: Указ Президента України від 25.08.1996 р. № 762. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/762/96>
37. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80>
38. Про затвердження Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей: затв. постановою правління Нац. банку України від 02.01.2019 р. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003500-19>
39. Про затвердження Порядку ведення Реєстру місцевих запозичень та місцевих гарантій: наказ Міністерства фінансів України від 25.07.2012 р. № 866. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1375-12>
40. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
41. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
42. Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом: Закон України від 19.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-19>
43. Про паспорти бюджетних програм: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2002 р. № 1098. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-03>
44. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
45. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
46. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

47. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Література

Основна література

1. Білінський Д.О. Правове регулювання публічної фінансової системи : монографія. Харків: Право, 2017. 296 с.
2. Дамірчиєв М. І. Правова природа фінансової діяльності : монографія. Харків : Право, 2014. 256 с.
3. Дмитрик О. А. Содержание и классификация финансовых правоотношений : монография. Харьков : Легас, 2003. 160 с.
4. Дмитрик О. О. Джерела фінансового права: проблеми та перспективи розвитку: монографія. Харків : Віровець А.П. «Апостроф», 2010. 328 с.
5. Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права: монографія. Харків : Право, 2010. 304 с.
6. Перепелиця М.О. Поняття та види суб'єктів фінансового права: монографія. Харків: Право, 2012 . 272 с.
7. Податкове право України : підручник; за ред. М. П. Кучерявенка, Н.А. Маринів. Харків : Право, 2019. 440 с.
8. Фінансове право: підручник / за ред. М. П. Кучерявенка і О.О. Дмитрик. Харків : Право, 2019. 416 с.
9. Фінансове прав: підручник/ за ред. Т.Є. Кагановської та М.П. Кучерявенка .Харків: Право , 2022. 432 с.

Додаткова література

1. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М. П. Кучерявенко (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. 616 с.

2. Воронова Л.К. Фінансове право України: підручник / Л. К. Воронова. Київ: Прецедент; Моя книга, 2006. 448 с.

3. Іванський А. Й. Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз : монографія. Одеса, Юридична література, 2008. 504 с.

4. Макух О. В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: монографія. Харків: Право, 2016. 304 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду . URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України . URL: <https://minjust.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної податкової служби України . URL: <https://tax.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Рахункової палати. URL: <https://rp.gov.ua/home/>

Офіційний веб-портал Державної аудиторської служби України . URL: <https://dasu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України . URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

Офіційний веб-портал Національного банку України . URL: <https://portal.bank.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри фінансового права. URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/277-finansove-pravo.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Фінансове право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи студента. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу

навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів або тестів.

Впродовж семестру студенти виконують завдання для самостійної роботи (підготовка презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34